

REFORMAGENDA FÖR ETT STOCKHOLM SOM HÅLLER IHOP

SOCIALDEMOKRATERNAS FÖRORTSPOLITISKA PROGRAM, antagen på
representantskapet mars 2022.

Inledning

Otrygghet, ökade klyftor och segregation – Stockholms största utmaningar

Stockholm ska vara en stad för alla. Där var och en kan utbilda sig, hitta ett jobb, en bostad och leva sitt liv på det sätt man vill. Tyvärr är det inte så. Klyftorna ökar, mellan stockholmare och mellan olika delar av staden. Det syns i skillnader i livslängd, inkomst, skolresultat och hälsa. Det syns i motsättningar mellan grupper. Sedan valet 2018 styr de borgerliga partierna tillsammans med Miljöpartiet både Stockholms stad och Region Stockholm. Dessa styren har misslyckats med att bedriva en politik som skapar ett Stockholm som håller ihop. Stadens förebyggande arbete har inte räckt till för att stoppa nyrekryteringen till kriminella gäng. Antalet skjutningar har ökat.

Debatten om förorten domineras av skjutningar och organiserad kriminalitet som kopplas ihop med invandring. I upprördheten över våldet kommer den otillräckliga politik som är grogrunden för problemen i skymundan. I Stockholms har skattesänkningar och privatiseringar prioriterats framför satsningar på de verksamheter vi har gemensamt ansvar för som vård, skola och omsorg men även kultur, det offentliga rummet och platser där människor kan mötas. Trygghetsskapande förebyggande arbete har rustats ner. Tron på att låta marknaden styra har lett till ojämlikhet och att ytterstaden har dränerats på resurser.

Det finns motkrafter. Föräldrar, lärare, socialsekreterare, områdespoliser och alla som engagerar sig i föreningslivet. Men de behöver mer stöd. Socialdemokraterna är fast beslutna att vända på varje sten för att bryta segregationen och tränga tillbaka det grova våld som plågar Sverige. Den socialdemokratiskt ledda regeringen har, sedan 2014, gjort historiska satsningar på polisen och skärpt flera straff. Det har varit nödvändigt men är inte tillräckligt. Det behövs satsningar på skola, välfärd, förebyggande insatser och en politik för ökad jämlikhet för att stoppa kriminaliteten i socialt utsatta områden. I debatten om förorterna har även diskrimineringsfrågorna och den strukturella rasismen hamnat i skymundan. Flera invånare i Stockholm upplever att arbets- och bostadsmarknaden inte är tillgänglig för dem, och att detta beror på hur de ser ut, eller vad de har för namn. Vår integrationspolitik måste både ställa tydliga krav och öppna dörrar för framgång. Vår strävan efter att stärka jämlikheten och välfärden måste gå hand i hand med att även röja hinder i form av

rasism och annan diskriminering. Människor från olika grupper måste få bättre möjligheter att mötas och bygga samhällsgemenskap.

De stora skillnaderna mellan olika delar av vår stad visar bristerna i vårt samhällskontrakt. Vår kamp mot segregationen är inte bara en kamp mot brottslighet utan en kamp för allas rätt till framtidstro och gemenskap. Segregationen och bristerna i samhällskontraktet blev synliga i coronapandemin. Pandemin slog hårt, men också ojämnt, mot Stockholm, både som ekonomisk kris och hälsokris. Samtidigt visade pandemin hur beroende hela staden är av människor som bor i förorter och arbetar i de samhällsbärande yrken som är nödvändiga för alla, som vård, omsorg, handel och sophantering. Ensam är inte stark. Det svaga samhället har nått vägs ände.

Syftet med detta program

Det här programmet beskriver vad Socialdemokraterna i Stockholm kommer prioritera för att skapa en stad som håller ihop, om vi får förtroendet att styra Stockholms stad och Region Stockholm. Med programmet vill vi också visa varför en bred politik på flera områden är nödvändig för att ta itu med de problem vi ser med segregation, ojämlikhet, otrygghet och kriminalitet.

I programmet finns sju områden inom kommunal- och regionalpolitik som behöver utvecklas för ett tryggt och jämlikt Stockholm:

- Levande förenings- och kulturliv för stärkt demokrati och gemenskap,
- Förskola, skola och fritidshem av högsta kvalitet för alla barn,
- Jobbpolitik som bryter arbetslösheten,
- Kraftfulla förebyggande insatser och stärkt socialtjänst,
- Levande stadsdelar med fungerande samhällsservice i hela Stockholm,
- God hälsa, vård och omsorg för alla stockholmare,
- Effektiv bekämpning av kriminalitet och skjutningar!

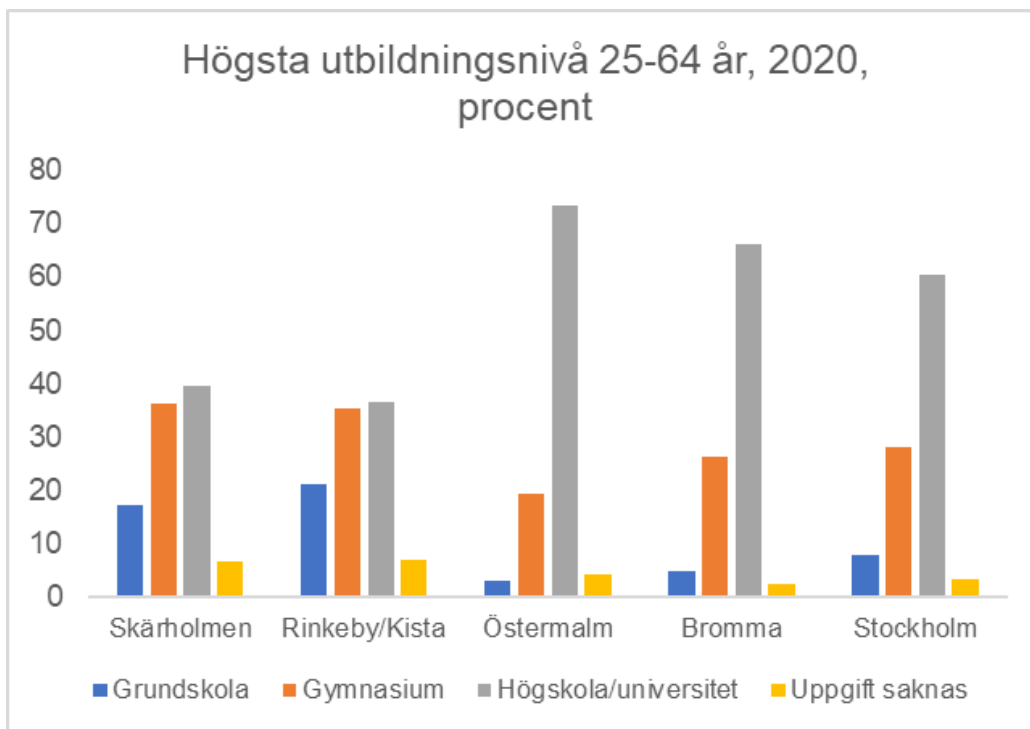
Under varje område lyfts ett antal viktiga politiska förslag för att skapa en stad som håller ihop. Det är inte all vår politik på dessa områden. Det finns också andra politikområden som är viktiga för stockholmarna, vare sig de bor i förort eller innerstad, och som Socialdemokraterna har politik för. Socialdemokraterna i Stockholms stad har på senare år tagit beslut om flera politiska program, som går att ta del av på hemsidan www.socialdemokraternaistockholm.se:

- Kulturpolitisk reformagenda 2022-2026
- Stadsbyggnadspolitiskt program

- Reformagenda för äldreomsorgen
- Reformagenda för att minska de klimatpåverkande utsläppen i Stockholmsregionen
- Framtidsstaden

Om statistiken i programmet

I programmet har vi valt att presentera statistik som synliggör skillnader mellan olika stadsdelar i Stockholm på flera områden. Statistiken är hämtad från Stockholms stads områdesfakta och medborgarundersökning som finns på Stockholms stads hemsida. Vi har valt att lyfta fram fyra stadsdelar, samt genomsnittet för hela Stockholm, för att skillnaderna inom staden ska bli tydliga. Den politik som presenteras i programmet berör dock hela Stockholm.

Ett levande förenings- och kulturliv

Tryggheten i en stadsdel skapas av människorna som bor där och den gemenskap de känner. Den tryggheten växer när det finns aktiva föreningar, folkbildning och kulturliv där människor möts och kan komma till tals. Allt detta utgör en demokratisk infrastruktur som är avgörande för ett fritt, demokratiskt och jämlikt samhälle.

Vårt mål är att fler ska möta gemenskap, utveckling och trygghet. Det finns ett rikt föreningsliv i Stockholm, inte minst i ytterstaden. Men stödet till föreningsliv och civilsamhälle har minskat. Stockholm behöver fler samlingslokaler och de lokaler som finns måste nyttjas bättre. Våra kulturgårdar och hembygdsgrändar har ett värde både som samlingslokaler och kulturhistoria och behöver rustas upp. Valdeltagandet i ytterstaden behöver öka och den lokala demokratin stärkas, bland annat genom att utveckla stadsdelsnämndernas funktion och innehåll.

Alla i Stockholm ska kunna ta del av och utöva kultur. Ett positivt exempel på när kultur når ut är El sistema, en orkesterskola inom Kulturskolan där barn och ungdomar i Skärholmen, Kista, Husby, Rinkeby, Farsta och Rågsved får möjlighet att upptäcka och uttrycka sig genom musik. Men generellt är tillgången till kultur större i innerstaden och barn till resursstarka föräldrar går i kulturskolans verksamhet i högre utsträckning än barn till föräldrar med låga inkomster. Sedan valet 2018 har det gjorts kraftiga nedskärningar på kulturen för att finansiera skattesänkningar. Det har bland annat lett till att Kulturskolan har fått höjda avgifter, färre lärare och sänkt ambitionsnivå och stödet till allaktivitetshus och samlingslokaler har dragits ned drastiskt. Den kulturella utbildningskedjan behöver stärkas, från förskola till kulturskola, grundskola och gymnasieskola för att öka bredden av sökanden från olika samhällsklasser till eftergymnasiala kulturutbildningar.

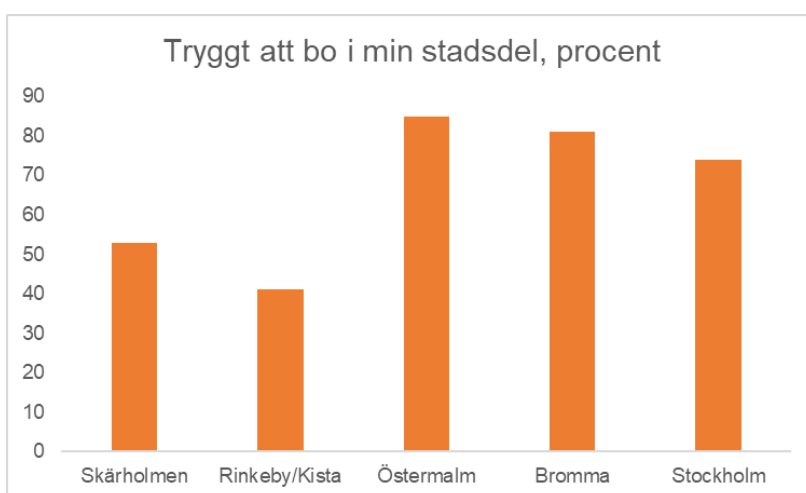
Möjlighet till idrott och friluftsliv ska finnas i hela staden. Idrotten spelar en viktig roll för att förbättra ungas hälsa och psykiska välbefinnande. Fysisk aktivitet bidrar till bättre prestationer i skolan och unga som är med i en idrottsförening får vänner och positiva kontakter med vuxna utanför den egna familjen. Därför behövs idrottsföreningar där alla har råd att vara med och idrottsanläggningar där det finns tider att hyra till överkomligt pris.

För att skapa ett levande förenings-, kultur- och idrottsliv för en stad som håller ihop kommer vi:

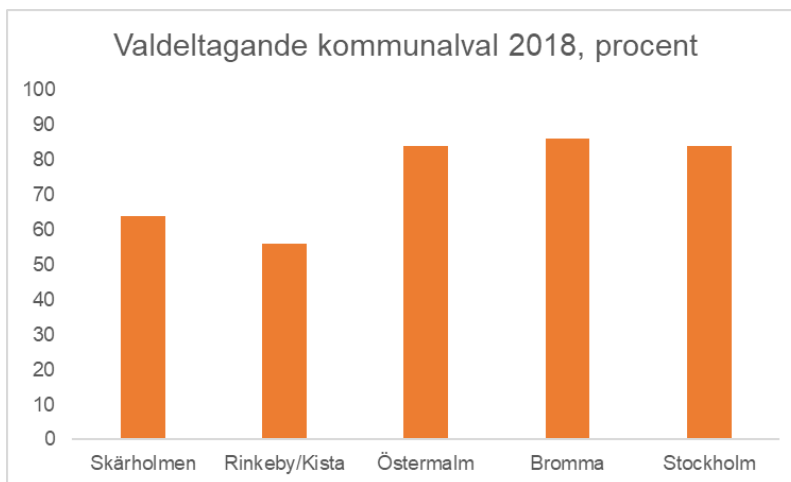
- Se över och stärka stödet till föreningslivet och civilsamhället. Mer långsiktiga verksamhetsstöd ska införas. Arbetet med idéburet-offentligt partnerskap, IOP,

ska utvecklas och stadsdelsnämnderna ska arbeta aktivt med föreningslotsar, utbildningar för föreningsaktiva och administrativt stöd.

- Öka stödet till samlingslokaler. Alla stockholmare ska kunna ta sig till en samlingslokal på 15 minuter och minst två skolor i varje stadsdelsområde ska ha sina lokaler öppna för föreningslivet efter skoltid.
- Förlänga öppettiderna på stadsdelsbiblioteken och inleda en läsfrämjande satsning mot barn och unga. Öka stödet till folkbildningen och studieförbundsverksamhet.
- Sänka avgifterna till kulturskolan. Ett försök inleds där avgiftsfri kulturskola blir en del av fritidsverksamheten på skolorna på Järvaområdet. Försöket ska utvärderas för att se om det är en modell att införa i hela staden.
- Verka för att återinföra möjligheten att delta i Kulturskolans verksamhet på skoltid.
- Se till att kulturen finns i förorten och fungerar som en kulturell och demokratisk mötesplats för de som bor där, till exempel att Operan öppnar en filial i Husby och att Tensta konsthall och Kulturhuset Stadsteatern i Skärholmen och Vällingby utvecklas vidare.
- Satsa på barn- och ungas idrottande. Stoppa utförsäljningarna av idrottsanläggningar och säkra investeringar för såväl renoveringar av befintliga anläggningar som nybyggnation.
- Tillsätta en utredning om hur stadsdelsnämndernas arbete kan stärka lokal demokratin och öka tilltro och tillit för myndigheter samt förvaltningar. Utveckla demokratin och delaktigheten med medborgardialoger, medborgarförslag och medborgardriven budgetering.

Källa: Stockholms stad Medborgarundersökning 2021

Bra förskola, skola och fritidshem för alla barn

Förskola, skola och fritidshem ska vara trygga platser där alla elever får bra undervisning och möjlighet att utvecklas. I den marknadsskola som skapats i Sverige har betydelsen av föräldrarnas bakgrund ökat för hur bra en elev lyckas i skolan. Vi vill att förskola och skola ska utjämna, inte spä på, orättvisa skillnader. Det kräver reformer på nationell nivå, som Socialdemokraterna arbetar för att få stöd för i riksdagen. Det kräver också en aktiv lokal politik för en likvärdig förskola och skola.

De flesta som hamnar i kriminalitet har misslyckats i skolan. För att stoppa rekryteringen av unga till kriminella gäng är bra förskola och skola för alla avgörande. På dagens arbetsmarknad krävs dessutom oftast en avslutad gymnasieutbildning för att få ett tryggt jobb som det går att försörja sig på. Samtidigt är det brist på utbildad personal inom flera yrken. Att ge alla barn en bra start är smart både för de som individer och för samhället.

När Stockholm hade ett socialdemokratiskt lett styre minskade skillnaderna i skolresultat mellan skolor. Sedan 2018 har de ökat, med glädjande undantag i Järva där skolresultaten har förbättrats. Resurserna till förskola, skola och fritidshem har inte räknats upp i takt med behoven. Det har lett till en pressad verksamhet som tvingas spara på personal. För att vända den trenden behövs faktiska satsningar på förskola, skola och fritidshem, men även på elevhälsa och det sociala arbetet både med elever som behöver socialt stöd och med att stärka hela familjer. Elevhälsan behöver ha mer samarbete med Barn- och ungdomspsykiatri (BUP), för att kunna arbeta mer med förbyggande insatser på skolan. Vi vill ge utrymme för fler förskollärare, barnskötare, lärare, speciallärare, socialpedagoger, kulturpedagoger, kuratorer, elevassistenter och annan personal som kan stötta barns kunskap och utveckling. Det behövs språksatsningar för såväl barn och elever som personal. Det svenska språket är en nyckel till en lyckad integration.

För att bidra till förskolor, skolor och fritidshem där alla barn får en bra start kommer vi:

- Ge alla elever möjligheter att klara skolan, vilket kräver att elever med svagt stöd hemifrån får extra stöttning. Utveckla förskola, skola och fritidshem, till exempel att skolor med stora utmaningar får resurser för att anställa socialpedagoger och fältassistenter som stöttar barn med sociala problem, avlasta lärare genom att anställa utbildade lärarassistenter som hjälper lärarna med bland annat administration och föräldrakontakter, kulturpedagoger som jobbar med språk och läsning och specialpedagoger som bidrar till att utveckla pedagogik och anpassningar. Och att de elever som behöver särskilt stöd och tidiga insatser

verkligen får det. Skolor med stora utmaningar ska ges reella möjligheter att införa tvåläraresystem.

- Öka resurserna till förskola, skola och fritidshem. Arbetet med särskilda lönetillägg för att locka de bästa lärarna till utsatta områden ska fortsätta. Personaltätheten i förskolan ska öka. Det ska finnas minst en förskollärare i varje förskolegrupp. Lönesatsningar ska göras för utbildade barnskötare. Alla stadsdelar ska ha tillgång till ett förstärkningsteam av tillsvidareanställda vikarier. Rätten till heltid ska vara den gällande principen inom barnomsorgen och fritidsverksamheten. De allmänna visstidsanställningarna ska minska drastiskt i omfattning, till förmån för tillsvidareanställningar.
- Utveckla fritidshemmen till avgiftsfria lärfritids där alla barn får gå, även barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga, och där det finns läxhjälp och samarbete med föreningsliv som öppnar möjligheter till en aktiv fritid. Göra en riktad satsning för att fler skolor ska vara öppna för lärande och utveckling även på kvällar och helger. Satsa på bemannade skolbibliotek och samarbete med lärfritids. Frukost ska erbjudas i skolor och fritidshem. Ett särskilt stöd till fritidshem i socialt utsatta områden ska införas. Göra särskilda satsningar på det svenska språket på förskolor, skolor och fritidshem i områden där det bor många med utländsk bakgrund.
- Stärka förskolornas, skolornas och fritidshemmens samverkan med mödravårdscentraler, barnavårdscentraler och socialtjänst för att stötta de föräldrar som behöver det. Öka andelen barn som går i förskola. Introduktionsförskolan ska finnas i varje stadsdel och ett uppsökande arbete ska göras i stadsdelar med låg inskrivningsgrad.
- Bidra till minskad psykisk ohälsa bland barn och unga bland annat genom särskilda satsningar på elevhälsoteam i varje skola och barnhälsoteam i samtliga förskolor.

Källa: Stockholms stad Områdesfakta

En jobbpolitik som bryter arbetslösheten och skapar trygga jobb

Alla ska ha möjligheten till en egen försörjning och känna framtidstro. Det kräver en politik för full sysselsättning med låg arbetslöshet och högt deltagande i arbetskraften. Coronapandemin som ekonomisk kris slog hårt mot Stockholms förorter. Arbetslösheten ökade och är betydligt högre än genomsnittet i Stockholm. Det beror bland annat på att många förortsbor arbetar i branscher som drabbades hårt under pandemin och där det finns många otrygga anställningar.

Arbetslöshet är ett slöseri med individens kraft och ett ekonomiskt slöseri för samhället. Vi socialdemokrater ställer tydliga krav men skapar också möjligheter att skaffa sig de kunskaper som behövs för att få ett jobb. Vi vill rusta nyanlända med språk- och yrkeskunskaper så de kan ta de jobb som finns på Stockholms arbetsmarknad. Unga i Stockholm utan sysselsättning ska snabbt få arbete, praktik eller utbildning. Långtidsarbetslösheten bland unga ökade markant under pandemin. Unga utan framtidstro utgör en riskgrupp för psykisk ohälsa och de löper risk att rekryteras till kriminalitet och våldsbejakande extremism.

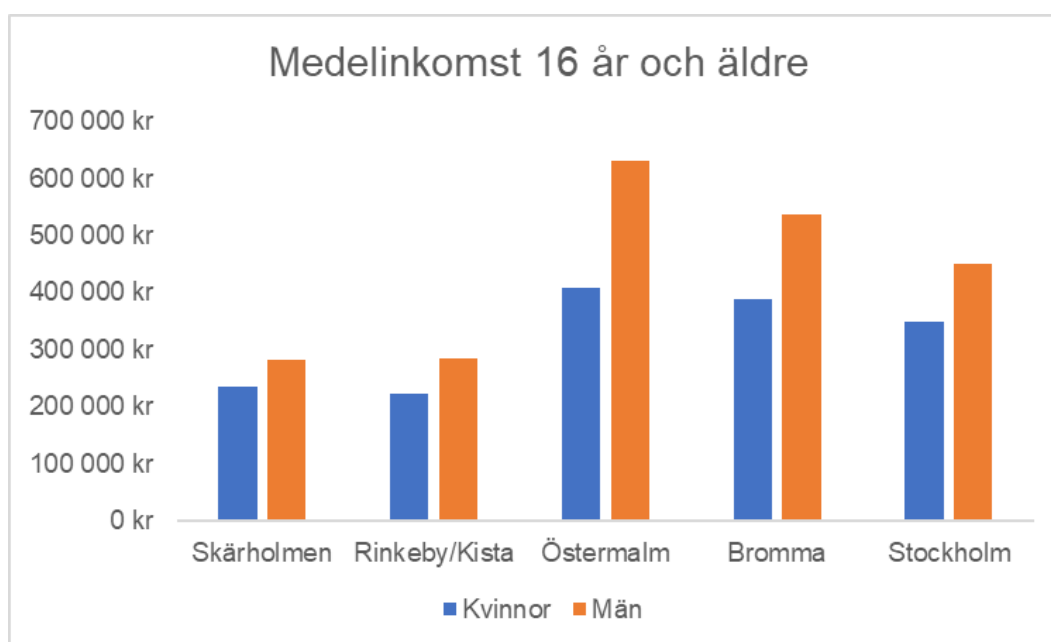
En förutsättning för att fler ska få jobb är ett levande näringsliv där det både startas nya företag och företag kan växa. Kommunpolitiken kan bidra till detta genom att säkerställa utbildningsplatser så det finns kompetent personal att anställa och att det finns lokaler till arbetsplatser. Staden måste utveckla sitt tillväxt- och utvecklingsarbete i stadsdelområden där samhällsservicen har försvagats. Företagsklimatet lokalt måste stärkas genom att staden samlar med sina bolag och förvaltningar utvecklar näringslivssamarbete. Ett näringslivsråd kopplat till Stockholm Business Region, SBR, ska finnas i varje stadsdelsnämnd. Stadsdelsförvaltningen ska få huvudansvar för att utveckla företagslotsning. Det innebär att stadsdelen hjälper företag med att etablera sig i stadsdelen och med kontakter med andra förvaltningar.

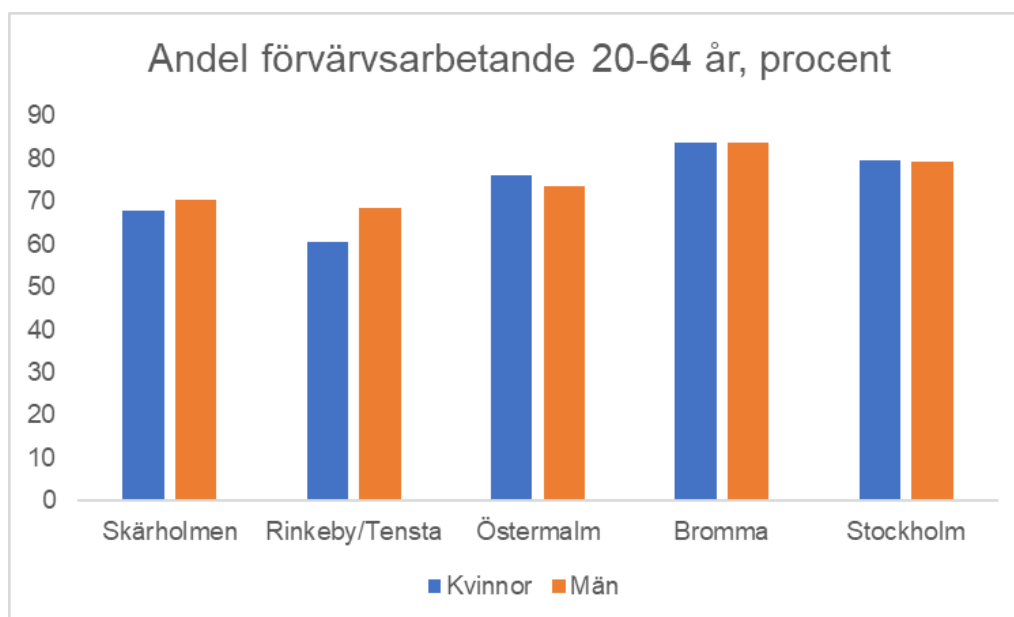
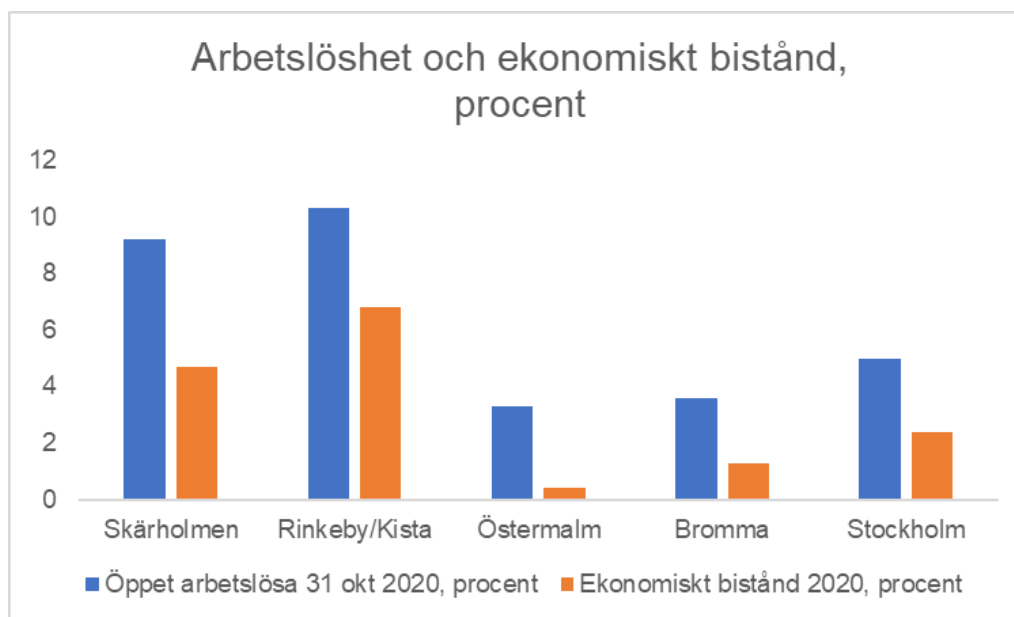
För att bryta arbetslösheten och investera i att fler kan finna en väg till egen försörjning och framtidstro kommer vi:

- Skapa fler vägar till studier och arbete. Yrkesutbildningar ska utvecklas i samråd med branschråd. Alla som tar examen från vård- och omsorgscollege eller barn- och fritidsprogram ska garanteras en tillsvidareanställning på heltid. Det ska skapas snabbspår i yrkesutbildningar för personer med gymnasieexamen. Intensivutbildningar som kombinerar yrkesutbildning med språkstudier ska utvecklas och kraven på lärarledd undervisningstid hos utförare av SFI ska höjas.
- Särskilt satsa på insatser för att komma i jobb för kvinnor i utsatta områden som står utanför arbetskraften.

- Aktivt arbeta med etablering och nyföretagande i alla stadsdelar. Vår målsättning är att bygga 100 000 nya arbetsplatser till år 2030. Införa näringslivsråd inom stadsdelsnämnderna kopplade till Stockholm Business Region, SBR.
- Etablera en Ungdomspakt med målsättningen att ungdomsarbetslösheten ska halveras i Stockholm. Unga ska få en första kontakt med jobbtorgen så snabbt som möjligt, och senast inom en månad. En 90-dagarsgaranti införs så att unga ska ha arbete, praktik eller en utbildning inom 90 dagar. Stöd till unga utan sysselsättning ska stärkas. Ett nytt uppsökande stödteam med kuratorer, studievägledare och studiehandledare inrättas för att stödja unga som varken arbetar eller studerar.
- Säkra att fler får arbetslivserfarenhet genom feriejobb och Stockholmsjobb, som är en subventionerad tidsbegränsad anställning inom staden. Staden ska ställa sociala krav i upphandlingar på att upphandlade företag tar emot arbetslösa för praktik. Inrätta en samordningsfunktion för arbetsintegrerade sociala företag.

Fakta arbete och försörjning

Källa: Stockholms stad Områdesfakta

Bra och effektiva förebyggande insatser och stärkt socialtjänst

Vårt mål är att ingen ung dras in i kriminalitet. Den som begår brott ska lagföras och få sitt straff. Men det bästa är att brottet inte begås. Grundläggande för att uppnå detta är att öka barn och ungdomars framtidstro, tillit till samhället och trygghet. Genom att vi stärker skyddsneten för alla barn och unga i Stockholm, minskar vi risken för att unga hamnar i destruktiva miljöer.

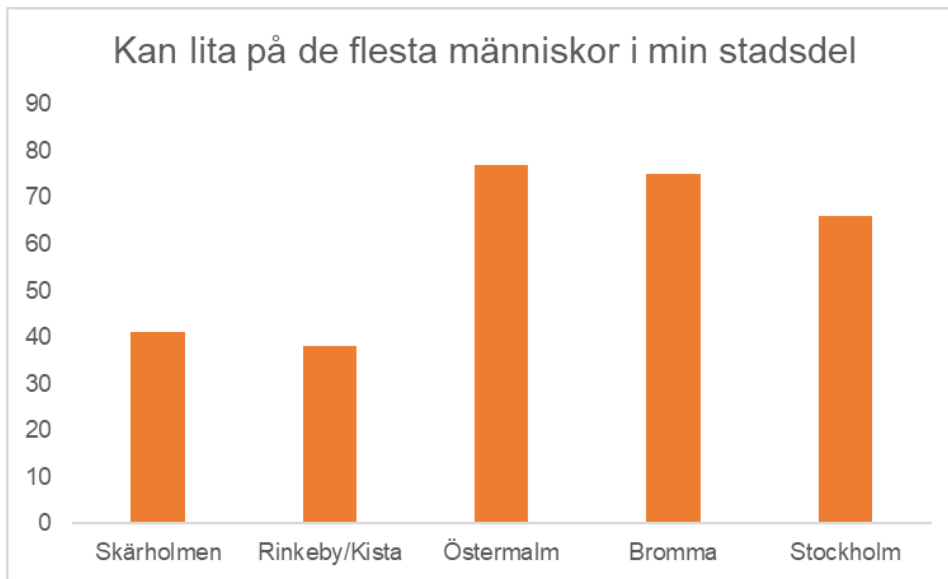
Det förebyggande och uppsökande arbetet måste vara konsekvent, trygghetsskapande och systematiskt. Socialtjänstens förebyggande insatser ska prioriteras och samarbete med andra delar av samhället som polis, skola, fritidsklubbar och föreningsliv ska stärkas. Stöd till föräldrar är en viktig del.

Särskilda satsningar behövs för att nå unga som riskerar att dras in i kriminalitet. Stockholm har byggt upp sociala insatsgrupper där den som vill lämna en kriminell livsstil får kontakt med en lots eller samordnare som hjälper till med en livsstilsförändring med stöd till sysselsättning, studier, hälsa, drogfritt liv och socialt nätverk. Detta arbete behöver fortsätta och utvecklas.

En förstärkning av socialtjänstens arbete för att förebygga att unga dras in i kriminalitet får inte gå ut över andra delar av socialtjänstens arbete. Även arbetet mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck behöver förstärkas. För att hjälpa barn och unga som utsätts för hedersrelaterat våld är det viktigt med kunskap om det hedersrelaterade våldets särskilda mekanismer. Rätt kunskap är avgörande för att se vem som är utsatt och vem som är förövare, samt för att den som är utsatt ska få den hjälp som individen behöver. Det behövs såväl tidiga och förebyggande insatser som stöttande och skyddande när hedersrelaterat våld och förtryck har uppdragats. Insatser måste finnas både i det akuta läget och på längre sikt, för att den drabbade ska kunna återgå till ett normalt liv. Den drabbade måste få stöttning i både bostads- och arbetsmarknadsfrågor. För att uppnå detta kan det behövas utbildning av personal och stärkt samverkan mellan olika förvaltningar.

För att förebygga och motverka sociala problem och kriminalitet kommer vi:

- Stärka de sociala insatsgruppernas arbete. Personer som vill ha stöd för att lämna en kriminell livsstil ska få en kontakt socialtjänsten inom 24 timmar.
- Stärka arbetet mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck.
- Avsätta ökade resurser till fler fältassistenter i alla stadsdelar.
- I samarbete med civilsamhället utföra uppsökande verksamhet för stadens föräldrastödsprogram.
- Avgiftsbefria stadens fritidsklubbar och öka öppethållandet.

Källa: Stockholms stad Medborgarundersökning 2021

Levande stadsdelar i hela staden

Den jämlika staden kräver en rättvis tillgång till offentlig service, rekreation, idrottsanläggningar och kultur. I en storstad för alla har samhället ett uppdrag att säkerställa att varje individ har tillgång till samhällsservice i sin närhet. Bostadsbristen är ett akut problem i stockholmares liv och det hämmar utvecklingen i staden. I flera förorter är trångboddheten utbredd. Den tro på marknadslösningar som har präglat politiken i Stockholm under flera decennier har inte lyckats skapa en jämlik stad med levande stadsdelar. Tvärtom ser vi hur privata välfärdsföretag väljer bort förorten. Vi har fått bostadsområden som präglas av trångboddhet och svart bostadsmarknad.

Stockholm behöver bygga mer bostäder, men sedan förra valet har den blågröna majoriteten inte nått sina bostadsmål ett enda år. När staden växer och fler bostäder byggs, så behöver vi samtidigt utveckla och säkra rekreations- och grönområden. I miljonprogrammets stadsplanering ingick planering för att stärka folkhälsan ge utrymme för friluftsliv. Detta är något vi måste värna om.

Ytterstadens centrum har utarmats och sålts ut. Idén har varit att marknaden ska skapa fungerande centrum, men istället har det offentliga rummet i en del förortscentrum vansköts och till och med tagits över av kriminella. Det finns förortscentrum som upplevs som otrygga, skräpiga, nedgångna och bortglömda av samhället.

Socialdemokraterna vill återta medborgarnas tillgång till det offentliga rummet. Samverkan med fastighetsägare, näringsidkare och föreningsliv ska förbättras. Där det inte räcker bör staden undersöka möjligheten att köpa tillbaka och driva centrumanläggningar. Service och tjänster ska finnas nära tillhands för att få vardagen att gå ihop. Fler arbetsplatser, arbetstillfällen och lokalt välfungerande näringsliv, välfärd, kulturliv och föreningsliv är vårt mål för ytterstaden. Barriärer mellan stadsdelar, såväl fysiska som sociala, ska byggas bort så att människor från olika områden möts och får nytta av stadens möjligheter. Alla ska känna sig trygga i kollektivtrafiken och unga ska ges möjlighet att resa till olika delar av staden på sommarlovet.

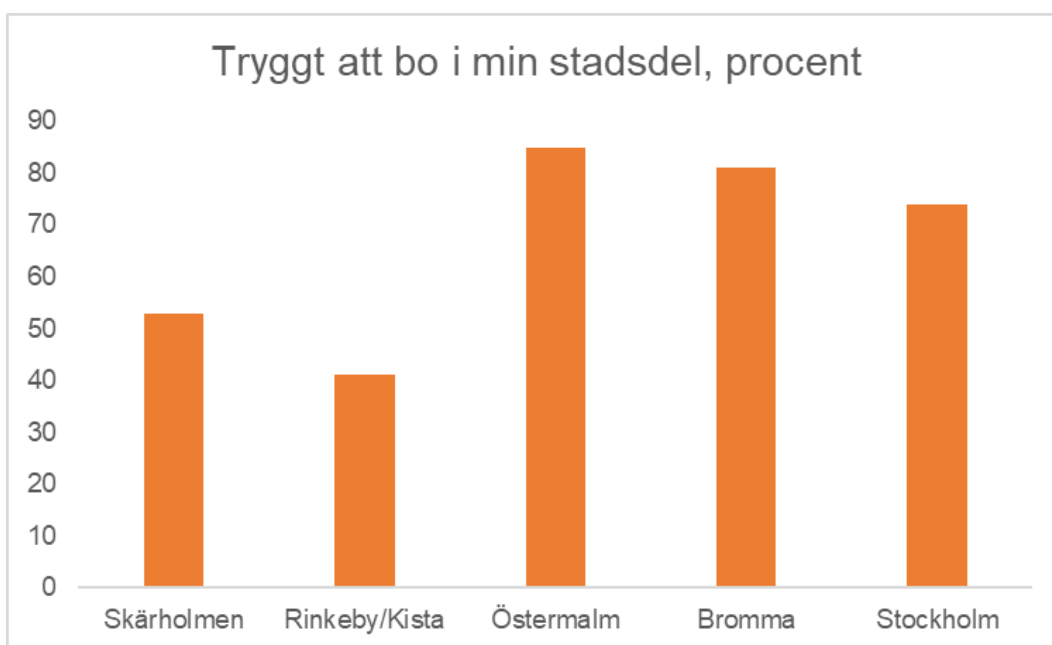
För att skapa levande stadsdelar med fungerande service i hela staden vill vi:

- Öka investeringar i offentliga miljöer, service och kultur med fokus på stadsdelsområden som har ett bristande serviceutbud.
- Öka bostadsbyggande och säkra att en större andel av nybyggda bostäder är hyresrätter med rimliga hyror.
- Stärka platssamverkan mellan det lokala näringslivet, polisen, stadsdelsförvaltningarna och civilsamhället för att öka tryggheten i offentliga

miljöer. Tillsätta en utredning om strategisk fastighetsförvaltning som ska undersöka möjligheten att köpa tillbaka centrumfastigheter som vansköts, för att öka trygghet och lokal samhällsservice.

- Driva att utrymme för kultur, arbetsplatser, samlingslokaler, stadsodling och samhällsservice ska ingå i stadens stadsplanering vid byggandet av nya stadsdelar samt upprustning av stadsdelar.
- Rusta upp kollektivtrafiken och bygga bort otrygga miljöer. Ge alla unga ett kostnadsfritt sommarlovskort samt införa gratis resor för barn under 12 år, i vuxens sällskap.

Källa: Stockholms stad Medborgarundersökning 2021

God hälsa, vård och omsorg i hela staden

Alla ska ha möjlighet till ett gott och hälsosamt liv, vem du än är eller var du än bor. Den som har störst behov ska få vård och omsorg först. Därför vill Socialdemokraterna bygga ut vården i hela Stockholm, istället för att lämna den till marknaden som det moderatledda styret i Region Stockholm har gjort. Vi vill satsa mer resurser på ytterstaden där behoven är störst. Vi vill även göra en historisk satsning på äldreomsorgen så att alla äldre i Stockholm kan åldras i trygghet och med värdighet.

Hälsoklyftorna i Stockholm har ökat under en lång tid. Ohälsotalen, det vill säga antal dagar som boende i olika stadsdelar är sjukskrivna eller får sjukersättning, visar på stora skillnader i hälsa mellan olika delar av staden. Snart arton år av moderatlett styre i Region Stockholm med nedskärningar och dyra marknadsexperiment i vården har försämrat tillgången till vård i ytterstaden. Region Stockholm har lägst antal vårdcentraler per capita i hela landet och de är ojämnt fördelade. Det finns fjorton vårdcentraler på Östermalm men bara två i Tensta. Trots att tenstaborna har sämre hälsa och större vårdbehov. Nu behövs en satsning på vård i egen regi med ansvar för förbättrad folkhälsa.

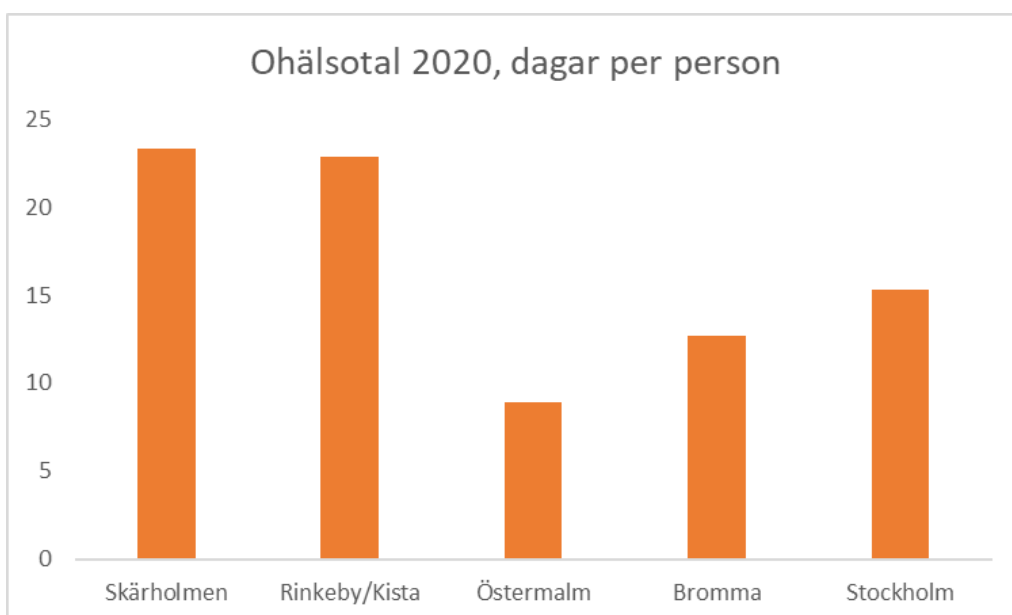
Kartorna över hur stor andel som blev smittade, allvarligt sjuka och dog under coronapandemin i olika delar av Stockholm är en skrämmande bild av hur segregerad vår stad är. Andel döda i covid-19 var dubbelt så högt i Skärholmen som på Östermalm under 2020. Skillnaderna i smitta, sjukdom och död förklaras främst med att personer med låg inkomst och som arbetar i yrken där det inte går att jobba hemma har svårt att skydda sig från smitta, men också med ojämn tillgång till vård. Pandemin satte även bristerna i Stockholms äldreomsorg i blyxtbelysning. Rapporterna om för låg bemanning, för många visstidsanställda, för få med adekvat utbildning och en splittrad organisation med mängder av olika utförare visar att äldreomsorgen i vår stad behöver en stor sammanhållen satsning.

Även barn- och ungdomspsykiatri i Stockholm är hårt pressad och ojämnt fördelad. Detta är en konsekvens av att marknaden och lönsamhet styr i stället för barnfamiljernas behov.

För att bidra till god hälsa, vård och omsorg i hela staden kommer vi:

- Öppna fler vårdcentraler i egen regi, med ett områdesansvar att arbeta förebyggande och uppsökande för bättre folkhälsa.
- Införa hälsosamtal där behoven är som störst och garantera alla som behöver det får en fast namngiven läkarkontakt.

- Införa etableringskontroll istället för den fria rätt till etablering för privata företag som råder i de vårdmarknader som skapats inom ett fyrtiotal specialismråden. Vård ska finnas i hela Stockholm, inte minst i områden där behoven är stora och privata företag anser att patienterna är olönsamma.
- Göra en historisk satsning på äldreomsorgen för att garantera de äldres behov av omsorg i hela Stockholm. Staden ska bygga äldreboenden i egen regi. Fler ska ta del av den statliga satsningen Äldreomsorgslyftet där anställda i äldreomsorg får studera vidare till bland annat undersköterska på betald arbetstid.
- Stärka barn- och ungdomspsykiatri och säkra att den fördelas efter behov.

Källa: Stockholms stad Områdesfakta

Stoppa kriminaliteten och skjutningarna

För att stoppa den organiserade brottsligheten och skjutningarna krävs ett brett förebyggande arbete som ökar jämlikheten, framtidstron och tilliten. Men vi måste också bekämpa dagens brottslighet som skapar otrygghet i flera stadsdelar.

Skjutningar har ökat i Stockholm och är flest i landet. I Malmö, däremot, har antalet skjutningar minskat med 70 procent de senaste åren. Malmö har arbetat enligt Sluta-skjut-modellen som innebär ett koordinerat samarbete mellan polisen, kriminalvården, kommunen, myndigheter och engagerade medborgare i organisationer och föreningar. Metoden baseras på Group violence intervention, GVI, och har visat positiva resultat både i USA och i Malmö. Det handlar om fokuserade insatser mot de mest våldsamma grupperna. Polisen samarbetar med flera andra myndigheter, till exempel Skatteverket, Tullverket och miljöförvaltningen, med fokus på individerna i den mest våldsamma gruppen. Samtidigt erbjuds gruppmedlemmar skydd och en väg ut och det riktas ett tydligt ställningstagande från respekterade medborgare i lokalsamhället till gruppmedlemmarna: "Vi ser dig som en viktig del av samhället. Våldet måste upphöra, du är bättre än det här." Detta arbetssätt vill vi införa även i Stockholm.

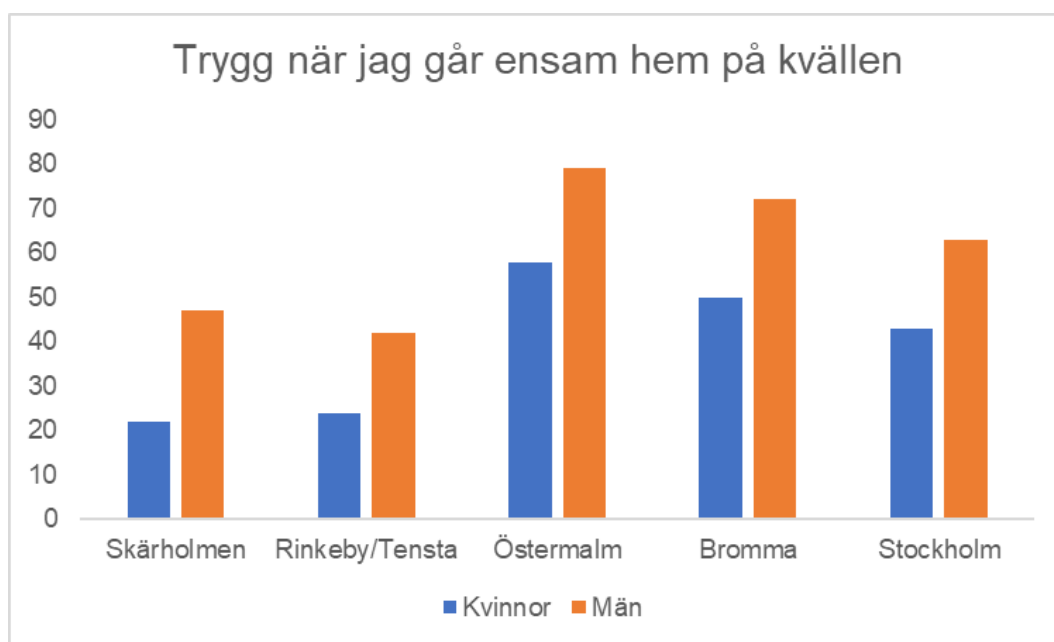
Under senare år har närvaron av polis och ordningsvakter samt övervakningskameror ökat i Stockholms förorter. Det har inneburit ökad trygghet och att brottsligheten blivit mindre synlig. Samtidigt upplever ungdomar i förorten trakasserier av polis och ordningsvakter vilket har lett till misstro. Trygghetsarbetet behöver utvecklas med mer dialog mellan polis, ordningsvakter och boenden i stadsdelsområden. Avhopparverksamhet för tungt kriminella behöver stärkas, i samarbete med polismyndigheten och andra kommuner.

Kriminella nätverk startar allt oftare företag för att kunna mjölka välfärdssystemen på pengar. Företag som styrs av kriminella kan ge sken av att bedriva en legal verksamhet, men företagen är i själva verket en fasad för att kriminella till exempel ska kunna importera arbetskraftsinvandrare som sedan utnyttjas och fuska med hemtjänst eller assistans och få stora belopp utbetalt. För att bekämpa välfärdskriminaliteten och det skuggsamhälle som den skapar behövs utvecklat samarbete mellan kommun, region och myndigheter.

För att öka tryggheten för medborgarna och stoppa kriminaliteten vill vi:

- Göra en trygghetssatsning i budgeten som stadsdelarna får styra över utifrån lokala behov, till exempel för ökad belysning, stötta föreningsliv eller bygga bort otrygga miljöer.
- Införa Sluta-skjut-modellen i Stockholm.

- Arbeta för att Stockholm inte ska ha några utsatta områden år 2030.
- Stärka samarbetet med polisen och andra kommuner, så att polisen kan erbjuda en stadsövergripande avhopparverksamhet för tungt kriminella.
- Utveckla dialog och förtroende mellan polis, ordningsvakter och boende.
- Utveckla samarbetet mellan kommun, region och myndigheter för att bekämpa välfärds kriminalitet och skuggsamhälle.

Källa: Stockholms stad Medborgarundersökning 2021

Socialdemokraterna